

Journal of Children's

LITERATURE & LANGUAGE
EDUCATION

In Pursuit of Our Cultural Heritage: National Culture Elements in the 7th Grade Turkish Course Book

Tuğba OKUMUŞ ARSLAN*, Mahmut Abdullah ARSLAN**

Abstract. Cultural heritage elements strengthen unity and solidarity by reflecting the common past of the society. However, today, cultural heritage elements are under the threat of disappearing due to factors such as globalization, widespread use of media, and technological advances; therefore, elements of folk culture must maintain their sustainability by adapting to today's conditions. Cultural heritage elements can be transferred to students in various ways, the most important of which is the education process. One of the most basic resources used in the education process is textbooks. Students encounter cultural heritage elements through different types of texts in textbooks. One of the textbooks where students encounter cultural heritage elements most frequently is Turkish textbooks. This study, which was conducted to determine cultural heritage elements in the 7th grade Turkish textbook under the theme of "Our National Culture", was designed with a document analysis pattern. The data of the research was created based on five texts in the 7th grade Turkish textbook. The descriptive analysis technique was used to determine cultural heritage elements in these texts. With this method, certain themes, concepts, or patterns in the texts were identified and analyzed. In this context, the cultural heritage elements determined were coded and classified according to the classification elements created by us. As a result of the study, it was seen that the cultural heritage elements were included to a certain extent in the "Our National Culture" theme in the 7th grade Turkish textbook, but some cultural elements were not included at all.

Keywords: Education, cultural heritage elements, our national culture, Turkish course book.

How to cite: Okumuş Arslan, T., & Arslan, M. A. (2024). Kültürel mirasımızın izinde: 7. sınıf Türkçe ders kitabında millî kültür öğeleri. *Journal of Children's Literature and Language Education*, 7(1), 101-116.

* Ministry of National Education, Turkish Teacher, Erzincan, Turkey; tugbaokumusarslan25@gmail.com

** Erzincan Binali Yildirim University, Faculty of Education, Turkish Education, Erzincan, Türkiye; maarslan@erzincan.edu.tr

Kültürel Mirasımızın İzinde: 7. Sınıf Türkçe Ders Kitabında Millî Kültür Öğeleri

Tuğba OKUMUŞ ARSLAN*, Mahmut Abdullah ARSLAN**

Öz. Kültürel miras öğeleri, toplumun ortak geçmişini yansıtarak birlik ve beraberliği güçlendirir. Ancak günümüzde küreselleşme, medyanın yaygın kullanımı, teknolojik gelişmeler gibi etkenler nedeniyle kültürel miras öğeleri yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır; bu nedenle halk kültürü öğelerinin günümüz koşullarına uyum sağlayarak sürdürülebilirliğini sürdürmesi gerekmektedir. Kültürel miras öğeleri öğrencilere çeşitli yollarla aktarılabilir; bunların en önemlisi eğitim sürecidir. Eğitim sürecinde kullanılan en temel kaynaklardan biri de ders kitaplarıdır. Öğrenciler ders kitaplarındaki farklı türdeki metinler aracılığıyla kültürel miras öğeleriyle karşılaşmaktadır. Öğrencilerin kültürel miras öğeleriyle en sık karşılaştığı ders kitaplarından biri de Türkçe ders kitaplarıdır. 7. sınıf Türkçe ders kitabında "Millî Kültürümüz" teması altında yer alan kültürel miras öğelerini belirlemek amacıyla yürütülen bu çalışma, belge analizi deseniyle tasarlanmıştır. Araştırmanın verileri 7. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan beş metin temel alınarak oluşturulmuştur. Bu metinlerdeki kültürel miras öğelerini belirlemek için betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Bu yöntemle metinlerdeki belirli temalar, kavramlar veya örüntüler belirlenerek analiz edilmiştir. Bu bağlamda belirlenen kültürel miras unsurları tarafımızca oluşturulan sınıflandırma unsurlarına göre kodlanarak sınıflandırılmıştır. Çalışma sonucunda 7. sınıf Türkçe ders kitabındaki "Millî Kültürümüz" temasında kültürel miras unsurlarına belli bir ölçüde yer verildiği ancak bazı kültürel unsurlara hiç yer verilmediği görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Eğitim, kültürel miras öğeleri, millî kültürümüz, Türkçe ders kitabı.

*^{ID} MEB, Türkçe Öğretmeni, Erzincan, Türkiye; tugbaokumusarslan25@gmail.com

**^{ID} Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi, Erzincan, Türkiye; maarslan@erzincan.edu.tr

1. Giriş

Kültür kavramına ilişkin pek çok tanım yer almaktadır. TDK (2023) tanımlamalarının bir maddesinde kültür kavramına “Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü; hars, ekin” olarak yer vermektedir. Kültür, bir cemiyetin sahip olduğu maddi ve manevi değerlerden oluşan öyle bir bütündür ki cemiyet içinde mevcut her nevi bilgiyi, alâkaları, kıymet ölçülerini, görüş ve zihniyet ile her nevi davranış şekillerini içine alır. Bütün bunlarla birlikte, o cemiyet mensuplarının ekserisinde müşterek olan ve onu diğer cemiyetlerden ayırt eden hususî bir hayat tarzı temin eder (Turhan, 1969, s. 56). Aynı zamanda kültür bir topluluğu, bir cemiyeti, bir milleti millet yapan, onu diğer milletlerden farklı kılan hayat tezahürlerinin bütünüdür. Bu hayat tezahürleri her milletin kendisine has olan millî değerleridir. Aynı et ve kemikten yaratılan insan toplulukları bu farklı değerlere göre ayrı ayrı milletlere ayrılırlar. Kültür denilince sadece dil ve edebiyat değil, musiki, resim, dans, mimari gibi sanatlar da söz konusudur. Türklerin nasıl kendilerine has bir dilleri ve edebiyatları varsa, musikileri, resimleri, dansları ve mimarileri de mevcuttur. Kültür denilince sadece bunlar değil, aile ve hukuk sistemleriyle çalışma tarzı, üretim, tüketim, ulaşım şekilleri de kast olunuyor. Kültür fertleri aşan, fertlere şekil, yön ve şahsiyet veren bir varlıktır (Kaplan, 1982, s. 30). Bütün bu kültürel değerlerin gelecek nesillere miras olarak bırakılması toplumun şekil ve şahsiyet kazanmasında çok önemli bir rol oynamaktadır. Bu noktada da kültürel miras kavramı karşımıza çıkmaktadır. Kültürel miras ise, geçmişten miras alınan ve farklı nedenlerle geleceğe miras bırakılmak istenen, fiziksel olarak var olan ve insanlar tarafından yapılmış her türlü eserler ile bir topluma ait değerler bütünü şeklinde tanımlanmaktadır (Köroğlu vd., 2018).

Toplumun ortak geçmişini yansıtan ve birlik bağlarını güçlendiren kültürel miras unsurları oldukça geniş bir yelpazeye yayılır. Bu unsurlar, özelliklerine göre farklı kategorilere ayrılır; bunlardan biri de somut ve somut olmayan kültürel miras ayrımıdır. Somut kültür kavramı ile daha çok gezip görebildiğimiz yerler kastedilir (933’ü kültürel, 227’si doğal ve 39’u karma (doğal ve kültürel) miraslar). Somut olmayan kültürel miras ise Unesco’nun çalışmalarından doğmuş bir terimdir (Öcal, 2013). Karabaşa’ya (2009) göre de somut olmayan kültürel mirasın aktarılmasın da taşıyıcı işlevi gören

- Dille birlikte sözlü gelenekler ve anlatımlar;
- Gösteri sanatları;
- Toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şölenler;
- Doğa ve evrenle ilgili uygulamalar;
- El sanatları geleneği olmak üzere beş ana başlık altında toplanır.

Özellikle çocuklara, bu kültürel unsurların erken yaşlardan itibaren tanıtılması, geçmişle gelecek arasında köprüler kurulmasını sağlamak açısından oldukça önemlidir. Kültürel miras unsurlarının genç nesillere aktarılması, özellikle Türkiye ve yakın coğrafyadaki diğer kültürler

için son derece önemli bir meseledir. Kültürel miras değerleri, küreselleşme, yaygınlaşan medya, teknolojik ilerlemeler gibi faktörler nedeniyle kaybolma problemiyle karşı karşıyadır. Bu unsurların temel değerleri olan halk kültürü unsurları, günümüzün hızla değişen koşullarına uyum sağlayabilmeli ve bu sayede sürdürülebilirliklerini koruyabilmelidir.

Kültürel değerleri öğrencilerle buluşturmanın birçok yolu vardır ve eğitim süreci bu konuda son derece etkili olabilir. Eğitim, kültürlenme sürecinin en önemli boyutlarından birini oluştururken, dil ile kültür arasındaki sıkı bağ göz önüne alındığında, kültürel mirasın aktarımında Türkçe dersinin kritik bir rolü olduğu açıktır. Türkçe dersi öğretim programında yer alan “millî ve manevi değerleri benimseyip hayat tarzına dönüştürmüş, üretken ve aktif vatandaşlar olarak yurdumuzun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan bireyler yetiştirmek” ifadesi bu süreçte ilke edinilen en güzel hedeflerden biridir (2019). Kültürel mirasın yer aldığı alanlarda, dil ve onun yaratıcısı olan metinler milli kültürün devamlılığı için temel kaynaklardır. Dolayısıyla, Türkçe dersinde metinler aracılığıyla kültürel mirasın öğrencilere etkili bir şekilde aktarılması beklenir. Farklı türdeki metinlerin kültürel miras unsurları açısından Türkçe ders kitaplarında değerlendirilmesi, dersin bu alana katkısını ölçmek ve artırmak adına önemlidir. Türkçe dersi öğretim programı incelendiğinde 16 temadan 3 temanın ortak tema olduğu görülmektedir. Bu üç temadan biri “Millî Kültürümüz” temasıdır. Bu noktadan hareketle çalışmanın amacı 7. Sınıf Türkçe ders kitabında (Dörtel Yayıncılık) yer alan “Millî Kültürümüz” temasındaki metinlerin somut olmayan kültürel miras öğelerini tespit etmektir.

Literatür incelendiğinde Türkçe ders kitaplarının kültürel miras açısından ele alındığı çalışmaların mevcut olduğu görülmektedir. Gülden (2013) doktora tezinde Türkçe ders kitaplarını somut olmayan kültürel miras öğelerini UNESCO'nun tasnifini esas alarak incelemiştir. Yıldız ve Ceran (2020) yaptığı çalışmada 5. ve 7. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinleri UNESCO'nun tasnifini esas alarak somut olmayan kültürel miras öğeleri açısından incelemiştir. Yıldız ve Ceran (2021) 6. ve 8. Sınıf Türkçe ders kitabı metinlerinin yine UNESCO'nun tasnifini esas alarak somut olmayan kültürel miras öğelerini incelemiştir. Erişilebilen literatürde 7. sınıf Türkçe ders kitabında (Dörtel Yayıncılık) yer alan “Millî Kültürümüz” temasındaki metinlerin kültürel miras öğeleri bakımından incelendiği bir çalışmaya rastlanılmamıştır.

2. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeline, çalışma grubuna, veri toplama aracına, verilerin toplanmasına ve verilerin analizine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli/ Deseni

7. sınıf Türkçe ders kitabı (Dörtel Yayıncılık) yer alan “Millî Kültürümüz” temasındaki metinlerin kültürel miras unsurlarının tespit edilmeye çalışıldığı bu çalışmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırmalarda doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinde algılar ile olaylar bütüncül bir şekilde ortaya konulur. Bu analiz

yönteminde araştırılması hedeflenen olgu ve olaylar hakkında bilgi içeren yazılı materyaller analiz edilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

2.2. İncelenen Dokümanlar

Bu çalışmanın materyallerini 7. sınıf Türkçe ders kitabı oluşturmaktadır. Ders kitabının “Millî Kültürümüz” temasında yer alan 5 metinde kültürel miras unsurları aranmıştır. Çalışmada 7. Sınıf Türkçe ders kitaplarından Dörtel Yayıncılığın seçilmesinde ise kolay ulaşılabilirliği ve hali hazırda 7.sınıf düzeyinde ders materyali olarak kullanılıyor olması etkili olmuştur.

Tablo 1. İncelenen Dokümanlara İlişkin Bilgiler

Metnin Adı	Metnin Yazarı	Kısaltmalar	Tür
1 Anadolu’da Kilim Demek	Mehmet Önder	ADK	Deneme
2 Gelir Nevruz Bayramı	Yakup Arslan	GNB	Şiir
3 Arıları Sulama Vakfı	Hasan Kallimci	ASV	Hikâye
4 Yaşar Doğu (1915-1961) Dinleme Metni		YD	Biyografi
5 Bayrak ve Cumhuriyet (Serbest Okuma Metni)	Mahmut Bağcı	BVC	Şiir

2.3. Verilerin Analizi

Çalışmada 7. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan “Millî Kültürümüz” temasındaki metinler incelenmiş ve bu metinlerden doğrudan alıntılar yapılmıştır. Metinlerdeki kültürel miras unsurlarının nasıl ele alındığını belirlemek için çalışma verileri önce betimsel analize sonrasında ise içerik analizine tabi tutulmuştur. Kodlama sürecinde veriler analiz edilirken tarafımızca oluşturulan kültür tasnifi kullanılmıştır. Erişilebilen literatür incelendiğinde farklı çalışmalarda farklı tasnif usullerinin kullanıldığı görülmektedir. Çalışmada veriler toplanırken incelenen literatür doğrultusunda tarafımızca oluşturulan kültür tasnifi kullanılmıştır. Tarafımızca oluşturulan Türk kültür unsurları tasnifi 3 ana kaynaktan yararlanılarak yapılmıştır. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. ana başlık Kültür ve Medeniyet Tarihi ders kitabından (KVMTDK), 9. ana başlık Kültür ve Medeniyetimize Yön Verenler dersi öğretim programından alınmıştır. Ana başlıkların alt başlıklarını oluştururken de “Türkçe Öğretim programlarının ve Türkçe Ders Kitaplarının Kültür Aktarımı Bağlamında Somut Olmayan Kültürel Miras Öğeleri Açısından İncelenmesi (Güliden, 2019) adlı doktora tezinden yararlanılmıştır.

Tablo 2. Türk Kültür Öğeleri Tasnifi

1. Devlet Teşkilatı (Kvmtdk)		2. Toplumsal Hayat (Kvmtdk)	
1.1	Yönetim Anlayış (KVMTDK)	2.1	Adlar (Güliden, 2019)
1.2	Bağımsızlık Anlayışı (KVMTDK)	2.2	Günlük konuşma (Güliden, 2019)
1.3	Hükümdarların Kullandığı Unvanlar (KVMTDK)	2.3	Mutfak (Güliden, 2019)
1.4	Ordu (KVMTDK)	2.4	Giyim Kuşam ve Beslenme (Güliden, 2019)
		2.5	Özel Günler ve Kutlamalar (Güliden, 2019)
		2.6	Din ve İnanış (Güliden, 2019)

	2.7	Ulaşım (Güliden, 2019)		
	2.8	Haberleşme (Güliden, 2019)		
3. Hukuk (Kvmtdk)			4. Ekonomi (Kvmtdk)	
3.1	Töre (Güliden, 2019)		4.1	Tarım ve Hayvancılık (Güliden, 2019)
3.2	Gelenek (Güliden, 2019)		4.2	Ticaret (Güliden, 2019)
3.3	Görenek (Güliden, 2019)			
3.4	Halk Hukuku Uygulamaları (Güliden, 2019)			
3.5	Toplumsal Statü ve Farklılık Ölçüleri (Güliden, 2019)			
3.6	Akrabalık Tanımı ve Biçimi (Güliden, 2019)			
3.7	Konuk Ağırhlama			
5. Bilim (Kvmtdk)			6. Sanat (Kvmtdk)	
5.1	Halk Takvimi ve Meteoroloji (Güliden, 2019)	6.1	Geleneksel El Sanatları (Güliden, 2019)	
5.2	Halk Baytarlığı ve Zoolojisi (Güliden, 2019)	6.2	Gösteri Sanatları (Güliden, 2019)	
5.3	Halk Biyolojisi (Güliden, 2019)	6.3	Edebiyat (Güliden, 2019)	
5.4	Halk Botaniği (Güliden, 2019)	6.4	Müzik (Güliden, 2019)	
5.5	Halk Matematiği (Güliden, 2019)	6.5	Mimari (Güliden, 2019)	
5.6	Tıp (Güliden, 2019)			
7. Spor (Kvmtdk)			8. Kültür ve Medeniyetimize Yön Verenler (Kvmtdk)	
7.1	Cirit (Güliden, 2019)	8.1	Gönül Erleri: Erdem Yolcuları (Güliden, 2019)	
7.2	Okçuluk (Güliden, 2019)	8.2	Aydınlanma Yolcuları: Büyük Zekaların İzinden (Güliden, 2019)	
7.3	Nişan Alma (Güliden, 2019)	8.3	Hayatın Ruhü: Kültür ve Sanat Önderleri (Güliden, 2019)	
7.4	Kılıç (Güliden, 2019)			
7.5	Mızrak (Güliden, 2019)			
7.6	Gökboru (Güliden, 2019)			
7.7	Kızboru (Güliden, 2019)			
7.8	Tepük (Güliden, 2019)			
7.9	Güreş (Güliden, 2019)			
7.10	Çocuk oyunları (Güliden, 2019)			

3. Bulgular

7.sınıf Türkçe ders kitabı “Millî Kültürümüz” temasında tespit edilen kültürel miras öğeleri tablolar hâlinde gösterilmiştir.

3.1. Devlet Teşkilatı

Çalışmada incelenen metinlerde Türk kültüründe önemli bir yer tutan devlet kültürü ile ilgili kültürel miras öğelerine yer verildiği tespit edilmiştir.

Tablo 3. Yönetim Anlayışı ile İlgili Kültürel Miras Öğeleri

Temsil et göklerde şanlı milleti/Ata'nın kurduğu yüce devleti/En büyük eseri cumhuriyeti/Korusun bu gençlik, vermesin sakın. (66, BVC)

Tablo 3'te yönetim anlayışı ile ilgili kültürel miras öğelerine yer verilmiştir. Metindeki dizelerde Ata'nın kurduğu yüce devletin cumhuriyet ile yönetildiği ifade edilerek devletin yönetim anlayışının cumhuriyet olduğu vurgulanmaktadır. Şiir, Türk milletinin ve devletin değerlerinin nesiller boyunca korunması gerektiğini vurgulayan güçlü bir mesaj içermektedir. Türkiye Cumhuriyeti'nin değerlerini ve mirasını koruma ve yüceltme sorumluluğunu vurgulamaktadır. "Göklerde yücelt şanlı milletimizi" dizesi, ulusal onur ve birliği güçlendirme çabalarını temsil eder. "Ata'mızın kurduğu bu büyük devleti" dizesi, Atatürk'ün modern, demokratik ve laik devletin temel ilkelerini koruma ve geliştirme gerekliliğini ifade ederken "En değerli mirası cumhuriyeti" dizesi cumhuriyetin değerlerinin gelecek nesillere aktarılmasını kapsar. "Bu gençlik korusun, asla bırakmasın" dizesi ise genç nesillerin bu değerleri koruma ve geliştirme sorumluluğunu vurgular. Genel olarak şiirin, devletin ve bireylerin, Cumhuriyet'in temel felsefesine ve mirasına sahip çıkma görevini öne çıkardığını söylemek mümkündür.

Tablo 4. Bağımsızlık Anlayışı ile İlgili Kültürel Miras Öğeleri

Dalgalan göklerde, şanlı bayrağım/Rüzgârlar kesilip durmasın sakın/Şehit kanlarından benim toprağım/Bir yabancı gölge vurmasın sakın. (66, BVC)

Bağımsızlık anlayışı ile ilgili kültürel miras öğeleri Tablo 4'te gösterilmiştir. Dizelerde Türk kültüründe bağımsızlık anlayışının en önemli sembolü olan bayrak ögesine yer verilmiştir. Dalgalan göklerde, şanlı bayrağım" dizesi, milletin özgürlüğünün ve bağımsızlığının sembolü olan bayrağın onurla dalgalanmasını vurgular. Kültürel miras kapsamında, bu ifade, milletin tarihi ve ulusal kimliğinin sembollerine duyulan derin saygıyı yansıtır. Bayrağın göklerde dalgalanması, milletin bağımsızlık ve egemenliğinin sürekli bir hatırlatıcısıdır. "Rüzgârlar kesilip durmasın sakın" ifadesi, bağımsızlık ve özgürlüğün devamlılığı için verilen mücadelenin simgesidir. Bağımsızlık ruhunun canlı tutulmasını ve her koşulda savunulmasını vurgular. "Şehit kanlarından benim toprağım" dizesi vatan topraklarının kutsallığını ve değerini ifade eder. Kültürel miras açısından, şehitlerin fedakârlıkları, ulusal kimlik ve bağımsızlık anlayışının temel taşları olarak kabul edilir. "Bir yabancı gölge vurmasın sakın" ifadesi ülkenin bağımsızlığını koruma ve dış müdahalelere karşı direnme kararlılığını temsil eder. Kültürel miras kapsamında, şiirde yer alan dizelerin bu bilincin ulusal kimliği ve bağımsızlık ruhunu nesilden nesile aktarmakta önemli bir rol üstlendiği söylenebilir.

3.2. Toplumsal Hayat

Araştırmanın tasnif başlıklarından biri olan toplumsal hayatla ilgili kültürel miras öğeleri incelenen metinlerde tespit edilmiştir.

Tablo 5. Din ve İnanış ile İlgili Öne Çıkan Kültürel Miras Öğeleri

Yıldız biçimindeki uğur ve bereket simgeleri, sağlık ve mutluluk tılsımı yılan ve ejder kıvrımları, engerekle, cennet çiçekleri, tarak, tırmık, ibrik gibi nazarlıklar kısaca

Anadolu'nun tüm insanları, manevi dünyası, en küçük ayrıntıları ve göz alıcı renkleriyle kilimlerde yüze güler. (42, AKD)

Tablo 5'te din ve inanışla ilgili öne çıkan kültürel miras öğelerine yer verilmiştir. Anadolu'da Kilim Demek adlı metinde yer alan ifadelerde din ve inanışın toplumsal hayatla iç içe olduğu görülmektedir. Metinde Anadolu'nun zengin kültürel mirasının kilimlerde nasıl yansıtıldığını anlatmaktadır. Yıldız biçimindeki uğur ve bereket simgeleri, sağlık ve mutluluk tılsımı yılan ve ejder kıvrımları, engerek, cennet çiçekleri, tarak, tırmık ve ibrik gibi semboller, Anadolu'nun manevi dünyasının ve günlük yaşamının kilimlerde somutlaştığını gösterir. Bu semboller, halkın inançları, değerleri ve yaşam biçimi hakkında önemli ipuçları verir. Kilimlerde kullanılan motifler ve renkler, sadece estetik bir unsur olmanın ötesinde, toplumsal ve kültürel bir anlatıyı da temsil eder. Bu şekilde, kilimler, Anadolu'nun kültürel mirasını ve tarihini gelecek nesillere aktaran önemli birer araç haline gelir. Metne göre her bir motifin bu coğrafyanın derin manevi ve kültürel birikimini yansıttığı ve bu mirasın korunup yaşatılmasına katkı sağladığı söylenebilir.

Tablo 6. Özel günler ve kutlamalar ile ilgili Öne Çıkan Kültürel Miras Öğeleri

Cemre düşüp toprak ısınınca,
Gelir Nevruz Bayramı. (49, GNB)

Tablo 6'da özel günler ve kutlamalar ile ilgili öne çıkan kültürel miras öğeleri gösterilmiştir. Türk kültüründe baharı müjdeleyen özel bir gün olan Nevruz Bayramı'na yer verilmiştir. Nevruz Bayramı'nın doğanın canlanması ve baharın gelişiyle olan bağlantısı vurgulanır. "Cemre düşüp toprak ısınınca" ifadesi, cemrenin düşmesiyle toprağın ısınmasını ve doğanın uyanışını anlatır. Bu olay, Nevruz'un başlangıcını işaret eder. Nevruz Bayramı, birçok kültürde baharın gelişi ve yeni yılın başlangıcı olarak kutlanır. Kültürel miras bağlamında, Nevruz, toplumun doğayla olan bağını, yenilenme ve yeniden doğuş temalarını simgeler. Aynı zamanda, toplumsal birlikteliği ve geleneksel ritüelleri yaşatır. Bu bayram, kültürel kimliğin ve ortak değerlerin nesilden nesile aktarılmasında önemli bir rol oynar. Nevruz kutlanmasının, kültürel mirasın canlı tutulması ve toplumsal hafızanın korunması açısından büyük bir önem taşıdığını söylemek mümkündür.

Tablo 7. Günlük konuşma ile ilgili Öne Çıkan Kültürel Miras Öğeleri

Dost ellerden selam getirince (49, GNB)

Tablo 7'de günlük konuşma ile ilgili tespit edilen kültürel miras öğelerine yer verilmiştir. Gelir Nevruz Bayramı metninde kültürümüzde özellikle toplumsal hayatın içinde büyük bir yeri olan selamlaşma kültürü öne çıkmaktadır. "Dost ellerden selam getirince" ifadesi, bir dostun

ya da misafirin gelişyle karşılanan anı ifade eder. Misafirperverlik, Türk kültüründe önemli bir değerdir ve dostluk ilişkilerinin temelini oluşturur. Geleneksel olarak, bir misafir geldiğinde ona sıcak bir karşılama yapılır, el öpülür ve selam verilir. Bu adet, dostluğun ve misafirperverliğin önemini vurgular. Kültürel miras bağlamında, bu dize, geleneksel Türk misafirperverliğini ve dostluk ilişkilerinin derinliğini yansıtır. Misafir ağırlamanın ve onları karşılamamanın toplumsal normlar içinde önemli bir yer tuttuğunu ifade eder. Bu tarz geleneksel uygulamaların, kültürel kimliğin ve değerlerin nesilden nesile aktarılmasında önemli bir rol oynadığı ifade edilebilir.

3.3. Hukuk

Tablo 8. Gelenek ile İlgili Öne Çıkan Kültürel Miras Öğeleri

Atalarımız, yüzyıllar boyunca vakıf adı verilen hayır dernekleri kurmuşlar. Kızılay gibi falan... (54, ASV)

Vakıflara bağışlanan paralarla fakirlerin ücretsiz karın doyurdukları aş evleri yapılmış. (54, ASV)

O anda aklıma, öğretmenimin vakıflar hakkında verdiği bilgiler geldi. Atalarımız, yüzyıllar önce köpekler, kediler, leylekler için bile vakıflar kurmuşlardı. (54, ASV)

Yüzyıllar sonra dedem de o güzel insanların torunu olduğunu göstermişti. Arılar ve kuşlar için bir vakıf kurmuştu işte. (56, ASV)

Çalışmaya konu olan bir başka başlık da Tablo 8'de gösterilmiştir. Gelenek ile ilgili öne çıkan kültürel miras öğelerinin göze çarptığı Arıları Sulama Vakfı adlı metinde vakıf geleneğinin önemine değinilmektedir. Vakıflar, toplumun ihtiyaç sahiplerine yardım etmek ve çeşitli alanlarda hizmet sunmak için kurulmuş önemli kuruluşlardır. Bu, Türklerin sosyal yardımlaşma ve dayanışma kültürünün bir parçasıdır. Metinde yer alan ifadeler vakıf geleneğinin devam ettiğini ve kuşaktan kuşağa aktarıldığını gösterir. Bu, Türk toplumunda hayvanlara ve doğaya verilen değer, geçmişten günümüze uzanan bir miras olduğunu gösterir. Kültürel miras bağlamında, bu metnin Türklerin hayırseverlik geleneğini, toplumsal dayanışma ve yardımlaşma kültürünü ve çevreye duyarlılık anlayışını yansıttığı söylenebilir.

3.4. Ekonomi

Çalışma kapsamında oluşturduğumuz Türk kültürü tasnif unsurlarına göre 7. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinlerde Türk Kültüründe ekonomi ile ilgili herhangi bir kültürel miras ögesine rastlanılmamıştır.

3.5. Bilim

Çalışma kapsamında oluşturduğumuz Türk Kültürü tasnif unsurlarına göre 7. Sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinlerde inceleme sonucunda Türk kültüründe bilim ile ilgili herhangi bir kültürel miras ögesi tespit edilmemiştir.

3.6. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

İncelen metinlerde Türk kültüründe sanat ile ilgili öne çıkan kültürel miras öğeleri tespit edilmiştir.

Tablo 9. Geleneksel El Sanatları ile İlgili Öne Çıkan Kültürel Miras Öğeleri

Anadolu' da kilim demek, renk demek, renge susamışlık demek... (42, AKD)

Tablo 9'da geleneksel el sanatları ile ilgili öne çıkan kültürel miras öğeleri gösterilmiştir. Söz konusu metinde Türk kültüründe önemli bir yeri olan kilimin aracılığıyla geleneksel el sanatının önemi ve yeri vurgulanmaktadır. Kilimler, Anadolu'da binlerce yıldır el emeği ile dokunan ve kültürel mirasın önemli bir parçası olan geleneksel el sanatlarından biridir. Kilimler sadece bir dokuma değil, aynı zamanda renklerin, desenlerin ve Anadolu'nun zengin kültürel mirasının bir yansımasıdır. "Anadolu'da kilim demek, renk demek, renge susamışlık demek" ifadesi, kilimlerin Anadolu'nun renkli ve çeşitli kültürel dokusunu temsil ettiğini belirtir. Kilimler, genellikle canlı ve çeşitli renklerle dokunur ve Anadolu'nun coğrafi bölgelerine, kültürel motiflerine ve yaşam tarzına göre farklılık gösterir. Bu renkli çeşitliliğin Anadolu'nun zengin kültürel yapısını yansıttığı ifade edilebilir.

Tablo 10. Edebiyat ile İlgili Öne Çıkan Kültürel Miras Öğeleri

Kilim Anadolu'nun yalnız yaygısı değil, türkülerin de manilerin de söz atkısıdır. Renk renk kilimler üzerine oturulur, karşılıklı maniler atılır. Bu manilerden birkaç örnek verelim: Bülbülüm şaki beni/Mektubum oku beni/Aşkına oldum yumak/Kilimde doku beni/ Şu sevdadan bayıldım/Seni gördüm ayıldım/Geçtiğin yollara ben/Kilim oldum, yayıldım/ Dolaştım adım adım/Dört bucağı taradım/Gözlerinin rengini/Kilimlerde aradım. (44, AKD)

Edebiyat ile ilgili öne çıkan kültürel miras öğeleri Tablo 10'da gösterilmiştir. Metinde kilimin öneminden bahsederken kilimin işlevinden ve üzerinde okunan manilerden de bahsedilmektedir. Bu vesileyle milli kültürümüzde önemli bir yeri olan mani kültürüne de dikkat çekilmektedir. Kilimlerin üzerinde oturup karşılıklı manilerin atılması, Anadolu kültüründe yaygın bir geleneği yansıtır. Bu geleneğe göre, insanlar bir araya geldiklerinde, kilimlerin üzerine oturup birbirlerine maniler söylerler. Bu durum hem sosyal etkileşimi artırır hem de geleneksel edebiyatın yaşatılmasına katkıda bulunur. Metinde verilen maniler, aşk, sevgi ve doğa gibi konuları işler ve kilim motifleriyle ilişkilendirir. Maniler, Anadolu insanının duygularını ifade etmek için sıkça başvurduğu bir edebi türdür. Kilimlerin desenleri ve renkleri, bu manilerin ilham kaynağı olabilir ve insanların duygularını ifade etmelerine yardımcı olabilir. Bu metin, Anadolu'nun kültürel mirasının kilimlerin yanı sıra mani geleneği gibi edebi unsurları da içerdiğini gösterir. Buradan hareketle kilimlerin üzerinde oturarak atılan manilerin, Anadolu'nun geleneksel yaşam tarzını ve edebi zenginliğini yansıttığı sonucuna varılabilir.

Tablo 11. Müzik ile İlgili Öne Çıkan Kültürel Miras Öğeleri

Kilim Anadolu' da gönül dolusu türküdür. (43, AKD)

Tablo 11’de müzik ile ilgili öne çıkan kültürel miras öğeleri gösterilmiştir. Yine metinde kilimler vasıtasıyla kültürümüzde öne çıkan türkü ögesine değinilmektedir. Kilimlerin Anadolu’da sadece bir dokuma örtü değil, aynı zamanda derin duyguları ve tarihi öyküleri temsil eden gönül dolusu türkülerin bir yansıması olduğu ifade edilir. Kilimlerin dokusunun ve renklerinin, Anadolu’nun türkü geleneğine benzer şekilde gönülleri doldurduğunu ve zengin bir kültürel mirasın parçası olduğunu vurgular. Kilimlerin desenleri, renkleri ve dokusu, Anadolu insanının duygularını ve anılarını yansıtır, tıpkı türkülerin melodileri ve sözleri gibi. Metinde ifade edildiği gibi, kilimler sadece doku ve desenlerden ibaret değildir; aynı zamanda Anadolu’nun zengin müzik geleneğini ve türkülerini de simgeler.

3.7. Spor

İncelenen metinlerde Türk kültürünün önemli bir unsuru olan spor ile ilgili öne çıkan öğeler tespit edilmiştir. Spor, kültürel mirasın önemli bir parçasıdır ve özellikle geleneksel sporlar, bir toplumun tarihinde derin izler bırakır. Güreş, Türk kültüründe köklü bir geçmişe sahip olan ve birçok insan için önemli bir kültürel değerdir.

Tablo 12. “Güreş” ile İlgili Öne Çıkan Kültürel Miras Öğeleri

Çocukluğunun geçtiği bu köyde güreşe başladı ve daha delikanlılığının eşiğindeyken yaman bir karakucak güreşçisi olarak adını bütün çevreye duyurdu.

Tablo 12’de “Güreş” ile ilgili öne çıkan kültürel miras öğeleri gösterilmiştir. Millî güreşçimiz Yaşar Doğu’nun anlatıldığı dinleme metninde yer verilen ifadeler ata sporumuz güreşe dikkat çekmektedir. Spor, kültürel mirasın önemli bir parçasıdır ve özellikle geleneksel sporlar, bir toplumun tarihinde derin izler bırakır. Güreş, Türk kültüründe köklü bir geçmişe sahip olan ve birçok insan için önemli bir kültürel değerdir. Ayrıca, "yaman bir karakucak güreşçisi olarak adını bütün çevreye duyurdu" ifadesi, gençliğinde bu sporda başarılı olmasıyla Yaşar Doğu’nun çevresinde büyük bir etki yarattığını ve adının geniş bir alanda duyulduğunu belirtir. Bu durumun sporun toplumsal birleştirici gücünü ve kültürel mirasın yaşayan bir parçası olarak sporun önemini vurguladığı söylenilebilir.

3.8. Kültür ve Medeniyetimize Yön Verenler

Çalışmanın sonuncu tasnif başlığı olan Kültür ve Medeniyetimize Yön Verenler başlığı altında kültürel miras öğeleri tespit edilmiştir.

Tablo 13. Gönül Erleri: Erdem Yolcuları ile İlgili Öne Çıkan Kültürel Miras Öğeleri

Yiğitlikte Oğuz, anlayışta Mevlâna örnek olunca/Tüm gönüller Yunus sevgisiyle dolunca /Gelir Nevruz Bayramı (49, GNB)

Tablo 13’te Gönül Erleri: Erdem Yolcuları ile ilgili öne çıkan kültürel miras öğeleri gösterilmiştir. Gelir Nevruz Bayramı adlı metinde Nevruz Bayramı’nın gelişi anlatılırken Türk

kültürüne yön veren Oğuz Kağan, Mevlâna ve Yunus Emre örnek verilmektedir. “Yiğitlikte Oğuz” ifadesi Türk kültüründe Oğuz gibi yiğit olmayı öğütler ve cesaretle zorluklarla başa çıkmayı ifade eder. “Anlayışta Mevlâna” ifadesi hoşgörü, sevgi, anlayış ve içsel zenginlik gibi erdemleri simgeleyerek insanlara sevgiyle, hoşgörüyle ve anlayışla yaklaşmayı öğütler. “Yunus sevgisi” ifadesi ise insanlara birbirlerine sevgiyle yaklaşmayı, kardeşlik ve dostluk bağlarını güçlendirmeyi öğütler. Böylelikle manevi önderlerin önemine dikkat çekildiği söylenilebilir.

Tablo 14. Hayatın Ruhü: Kültür ve Sanat Önderleri ile İlgili Öne Çıkan Kültürel Miras Ögeleri

Yaşar Doğu aslen Kafkasya Türklerindedir. Ecdadı Samsun’ a muhacir gelmişti...

Hayatın Ruhü: Kültür ve Sanat Önderleri ile ilgili öne çıkan kültürel miras ögeleri Tablo 14’te gösterilmiştir. Metinde Yaşar Doğu’nun hayatı anlatırken kültürümüze yön veren isimlerden olduğu vurgulanmaya çalışılmaktadır.

4. Tartışma ve Sonuç

Kültürel miras, bir topluluğun tarihini, değerlerini ve geleneklerini yansıtarak kimliğini oluşturur. Ders kitapların aracılığıyla bu unsurlara yer vermek, öğrencilerin kendi kültürleriyle bağ kurmalarını sağlar, bu da öğrencilerin kendilerini bir parçası olarak gördükleri kültürel mirasa daha fazla bağlılık duymalarını sağlar. Kültürel miras, genellikle dilin kullanımı, hikâyeler ve geleneksel ritüellerle ilgilidir. Bu unsurların ders kitaplarına dâhil edilmesi, dil becerilerini geliştirme, kelime dağarcığını zenginleştirme ve dilin kültürel bağlamını anlama konusunda öğrencilere yardımcı olabilir. Kültürel miras, genellikle tarihsel bir bağlam içinde anlam kazanır. Bu ögeleri ders kitaplarına dâhil etmek, öğrencilere tarih bilinci kazandırmak ve geçmişle bağlantı kurmalarına olanak tanır. Öğrencilerin farklı kültürleri, inançları ve yaşam tarzlarını anlamalarına yardımcı olarak eğitimde daha kapsayıcı bir ortam oluşturur. Bu nedenlerle, ders kitaplarında kültürel miras ögelerine yer vermek, öğrencilere sadece akademik bilgi sağlamakla kalmaz, aynı zamanda kültürel bir zenginlik sunar ve toplumsal anlayışı artırır. Bütün bu perspektiflerden bakıldığında ise 7.sınıf Türkçe ders kitabında (Dörtel Yayıncılık) yer alan Millî Kültürümüz temasındaki metinlerin incelendiği bu çalışmada kültürel miras ögelerine belli bir ölçüde yer verildiğini söylemek mümkündür. İncelenen metinlerde Türk kültüründe devlet teşkilatı, sosyal hayat, hukuk, sanat, spor ve kültür ve medeniyetimize yön verenler kültürel miras ögelerine yer verilirken bilim ve ekonomi ile ilgili kültürel miras ögelerine yer verilmediği görülmektedir. Bu bakımdan “Millî Kültürümüz” temasındaki metinlerde kültürel miras ögelerine daha fazla yer verilmesi önerisi sunulabilir.

Yazar Katkı Oranları

Tüm yazarlar makalenin tüm süreçlerinde eşit oranda rol almışlardır. Tüm yazarlar çalışmanın son halini okumuş ve onaylamıştır.

Çıkar Çatışma Beyanı

Yazarlar çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmadığını beyan etmektedir.

Kaynakça

- Erdal, N. (2023). *MEB 7. sınıf Türkçe ders kitabı*. Dörtel Yayıncılık.
- Gülden, B. (2019). *Türkçe öğretim programlarının ve Türkçe ders kitaplarının kültür aktarımı bağlamında somut olmayan kültürel miras öğeleri açısından incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karabaşa, S. (2009). Somut olmayan kültürel miras envanteri. *Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi* (7), 179-182.
- Kaplan, M. (2023). *Kültür ve dil*. Dergâh Yayınları.
- Koroğlu, Ö., Ulusoy, Y. H., & Avcıkurt, C. (2018). Kültürel miras kavramına ilişkin algıların metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Turizm Akademik Dergisi*, 5(1), 98-113.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2019). *Türkçe dersi öğretim programı (İlkokul ve ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflar)*. MEB Yayınları.
- Temel Eğitim Genel Müdürlüğü. (2023). *Kültür ve medeniyetimize yön verenler dersi öğretim programı (1-11)*. MEB Yayınları.
- Turhan, M. (1970). Kültür ve medeniyet. *Türkiye Günlüğü Dergisi* (67).
- Türk Dil Kurumu. *Büyük Türkçe Sözlük*. <https://sozluk.gov.tr/>
- Oğuz, Ö. (2013). Terim olarak somut olmayan kültürel miras. *Milli Folklor Dergisi*, 25(100), 5-13.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, D., & Ceran, D. (2020). 5. ve 7. sınıf Türkçe ders kitaplarında somut olmayan kültürel miras unsurları. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (44), 295-308.
- Yıldız, D., & Ceran, D. (2021). 6. ve 8. sınıf Türkçe ders kitaplarında somut olmayan kültürel miras unsurları. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, (51), 321-337.
- Yılmaz, D., Duran, H., & Köse, İ. (2023). *MEB Kültür ve Medeniyet Tarihi Ders Kitabı*. Devlet Kitapları Tuna Matbaacılık.

Extended Summary

1. Introduction

Culture is the whole of the material and spiritual values created in the process of historical and social development and the tools used to transfer these values to the next generations. Cultural heritage is defined as the totality of physically existing works and values belonging to the society, taken from the past and intended to be left to the future. This heritage strengthens unity and solidarity by reflecting the common past of the society. Cultural heritage elements are divided into two categories as tangible and intangible. Tangible culture is places that can be physically visited and seen. Intangible cultural heritage is a term derived from the studies of UNESCO and is grouped under five main headings such as oral traditions, performing arts, social rituals, practices related to nature and the universe, and handicrafts. Cultural heritage is important elements that strengthen unity and solidarity by reflecting the history, traditions, and values of societies. However, due to contemporary factors such as globalization, media, and technological developments, these elements are in danger of extinction. For this reason, folk culture elements need to adapt to today's conditions and maintain their sustainability. The protection and transmission of cultural heritage allows young generations to embrace these values. The protection of cultural heritage is of critical importance in sustaining the identities and historical ties of societies. Both tangible and intangible cultural heritage elements have a significant share in the transfer of social values and traditions to future generations.

Education constitutes an important dimension of the acculturation process. The education process plays a critical role in transferring cultural heritage to young generations. Students are introduced to cultural heritage elements through textbooks and understand the value of these elements. Considering the close connection between language and culture, the importance of the Turkish course in transferring cultural heritage is great. Language and its creative elements, texts, are the main sources for the continuity of cultural heritage. In the Turkish course, this heritage is expected to be effectively transferred to students through texts. Evaluating different types of texts in Turkish coursebooks in terms of cultural heritage elements is of great importance in terms of measuring and increasing the contribution of the course in this area. Indeed, Turkish coursebooks are among the sources where students encounter cultural heritage most frequently. From this point of view, this study aims to determine the cultural heritage elements under the theme of "Our National Culture" in the 7th grade Turkish textbook.

2. Method

The research was designed with a document analysis design and was conducted based on five texts in the 7th grade Turkish course book. The cultural heritage elements in these texts were examined using the descriptive analysis technique. This method allows the analysis of

certain themes, concepts or patterns. During the analysis process, the cultural heritage elements in the texts were determined and classified.

3. Findings, Discussion and Results

As a result of the study, it was observed that cultural heritage elements were included to a certain extent under the theme of "Our National Culture" in the 7th grade Turkish textbook, but some cultural elements were not included at all. In particular, the lack of elements such as traditional handicrafts, local folklore, and music is striking. The importance that educational programs give to cultural heritage is of great importance not only for students' academic success, but also for their personal and social development. Students' commitment to cultural heritage enables them to understand national and universal values. In this context, textbooks should cover cultural heritage elements sufficiently. Students encounter cultural heritage elements through different types of texts in textbooks. This encounter supports their processes of understanding and internalizing cultural values. The texts examined under the theme of "Our National Culture" in the 7th grade Turkish textbook reflect various aspects of cultural heritage. However, the missing elements indicate that this theme should be addressed more comprehensively. In order to eliminate these deficiencies, it is important to update and enrich textbooks. Educational programs play a key role in the process of preserving and transferring cultural heritage. In this context, students should be introduced to a wider range of cultural heritage elements through textbooks. Including elements such as traditional games, folk tales, local festivals and handicrafts in textbooks will contribute to students' recognition of cultural richness and their protection of these values. As a result, the cultural heritage elements included in the theme of "Our National Culture" in the 7th grade Turkish textbook are an important source for students to gain cultural consciousness and awareness. However, expanding the scope of these elements and completing the missing aspects will allow students to understand and value cultural heritage more deeply. The textbooks used in the education process need to be constantly updated and enriched in order to be more effective in terms of the sustainability of cultural heritage and its transfer to the future.

